

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان:

**بررسی تاثیر کووید ۱۹ بر صنعت فرآوری و
بازار محصولات فرآوری شده آبزیان کشور**

مجری:

یزدان مرادی

شماره ثبت

۶۳۲۷۳

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان طرح/پروژه: بررسی تاثیر کووید ۱۹ بر صنعت فرآوری و بازار محصولات فرآوری شده آبزیان کشور

کد مصوب: ۹۹۱۲۸۳-۰۰۰۱۳-۰۵۶-۱۲-۱۲-۱۲

نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان: یزدان مرادی

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد) :-

نام و نام خانوادگی مجری: یزدان مرادی

نام و نام خانوادگی همکار(ان): محمد قدیری ایبانه، ملیکا ناظمی، نیلوفر رزمجوپور، ذبیح اله بهمنی، هادی

غفاری، مهدی گلشن، رضا صفری عیسی جندقی، سیدحسن جلیلی کیاده، مجید مصدق، هادی قربانی چافی،

علی اکبر خدائی، محمود بهمنی، عیسی گلشاهی، علینقی سرپناه سور کوهی

نام و نام خانوادگی مشاور(ان):-

نام و نام خانوادگی ناظر(ان): -

محل اجرا: استان تهران

تاریخ شروع: ۱۳۹۹/۱۲/۱

مدت اجرا: ۱ سال و ۶ ماه

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۱

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ

بلامانع است.

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه: بررسی تاثیر کووید ۱۹ بر صنعت فرآوری و بازار
محصولات فرآوری شده آبریان کشور

کد مصوب: ۹۹۱۲۸۳-۹۹۱۲۸۳-۰۵۶-۰۰۰۱۳-۱۲-۱۲-۱۲

شماره ثبت (فروست): ۶۳۲۷۳ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۲۸

با مسئولیت اجرایی جناب آقای یزدان مرادی دارای مدرک
تحصیلی دکتری در رشته علوم و صنایع غذایی است.

پروژه توسط داوران منتخب بخش زیست فناوری و فرآوری آبریان

در تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۲ مورد ارزیابی و با رتبه عالی تأیید گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه

با سمت عضو هیئت علمی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

(ستاد-تهران) مشغول بوده است.

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۳	۱- مقدمه
۳	۱-۱- کووید-۱۹
۶	۱-۲- وضعیت تولید آبریان در جهان
۷	۱-۳- وضعیت تولید آبریان کشور
۹	۲- مرور منابع
۹	۱-۲- مطالعات انجام شده در ایران
۱۰	۲-۲- مطالعات انجام شده در خارج از کشور
۱۳	۳- مواد و روش ها
۱۳	۱-۳- تهیه پرسش نامه
۱۳	۲-۳- شیوه ارسال پرسش نامه به مراکز فرآوری منتخب
۱۳	۳-۳- شیوه جمع آوری پرسشنامه های تکمیل شده
۱۴	۴- نتایج
۱۴	۱-۴- اطلاعات کلی مراکز فرآوری شرکت کننده در پژوهش
۱۴	۴-۱-۱- از منظر نوع فرآورده تولیدی
۱۴	۴-۱-۲- از نظر ظرفیت تولید سالانه
۱۴	۴-۱-۳- از نظر تعداد کارکنان
۱۵	۴-۱-۴- از نظر نوع آبریان مصرفی
۲۲	۴-۲- تاثیرات ویروس کووید-۱۹ روی مواد اولیه مورد نیاز تولید فرآورده
۲۸	۴-۳- تاثیر کووید ۱۹ روی تولید فرآورده
۳۴	۴-۴- تاثیر کووید-۱۹ روی فروش داخلی فرآورده
۴۸	۴-۵- تاثیر کووید-۱۹ روی حمل و نقل
۵۰	۴-۶- تاثیر کووید ۱۹ روی کارکنان مراکز فرآوری
۵۶	۴-۷- شیوه نامه های خاص بهداشتی در دوران کرونا
۵۷	۴-۸- تاثیر ویروس کووید ۱۹ روی تجارت خارجی فرآورده های شیلاتی
۶۴	۴-۹- بهره مندی از حمایت های دولتی در دوران همه گیری کووید ۱۹
۶۵	۵- بحث و نتیجه گیری
۶۹	پیشنهادها
۷۱	منابع
۷۳	چکیده انگلیسی

چکیده

طبق گزارش های رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ویروس کرونا یا کووید-۱۹ از ماههای پایانی سال ۱۳۹۸ در کشور دیده شد و به سرعت به یک همه گیری تبدیل گردید. ورود این ویروس به کشور نه تنها نظام سلامت کشور را درگیر کرد و باعث بیماری و فوت بسیاری از هم وطنان گردید بلکه آثار سوء و قابل ملاحظه ای هم بر اقتصاد کشور در بخش های مختلف تولیدی، تجارت داخلی و تجارت خارجی داشته است. گزارش های جهانی حاکی از تاثیر منفی کووید-۱۹ بر صنعت شیلات از جمله فعالیت صنایع فرآوری آبیان در کشور های مختلف است. در کشور ما نیز گزارش های پراکنده و موردی در خصوص تاثیر این ویروس بر صنعت شیلات کشور تهیه شده است. اما با توجه به تداوم کووید-۱۹ و تحول مداوم شرایط، بررسی منسجم و هدفمند و جامع روی تاثیر کووید-۱۹ در حوزه های مختلف شیلات کشور ضروری بود. به همین دلیل موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور طرح تحقیقاتی تحت عنوان بررسی تاثیر کووید-۱۹ بر صنعت شیلات کشور را با چهار پروژه تحقیقاتی مصوب و اجرا کرده است. گزارش حاضر مربوط به پروژه بررسی تاثیر کووید-۱۹ بر محصولات فرآوری شده شیلاتی کشور است که هدف از اجرای آن بررسی اثرات ویروس کووید-۱۹ بر فعالیت های مختلف صنعت فراوری آبیان کشور بوده است. برای دستیابی به این هدف، پرسشنامه ای مشتمل بر ۴۴ سوال در موضوعات مهم و تاثیر گذار از قبیل تاثیر کووید ۱۹ بر تهیه حجم و قیمت مواد اولیه تولید، مقدار فروش، تغییر در نوع فرآورده، درآمد، نیروی کار، تغییر در شیوه بازاریابی و فروش محصولات فرآوری شده و دیگر شاخص ها با همکاری اتحادیه تولید و تجارت آبیان و دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و بازاریابی سازمان شیلات ایران تهیه شد. این پرسشنامه با استفاده از بستر اینترنت و فضای مجازی برای مراکز فرآوری که با هماهنگی اتحادیه تولید و تجارت آبیان و دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و بازاریابی سازمان شیلات ایران انتخاب شده بودند ارسال گردید. در مجموع ۵۶ پاسخنامه تکمیل شده از مراکز فرآوری دریافت گردید. آنالیز این پاسخ نامه ها نشان داد که ۶۰٪ از پاسخ دهندگان عنوان کرده اند در دوران کرونا تامین مواد اولیه آبیان مورد نیاز تولید آنها کاهش داشته است. همچنین ۷۲/۲٪ افراد اظهار کرده اند که قیمت مواد اولیه آبیان نیز افزایش داشته است ۶۷/۹٪ از پاسخ دهندگان که در دوران کرونا با کاهش حجم تولید و ۸۰٪ هم با افزایش قیمت تمام شده محصول مواجه بوده اند. طبق اظهار نظر ۸۷/۵٪ از پاسخ دهندگان، در دوران کرونا وصول دریافت مطالبات مراکز فرآوری با تاخیر مواجه شده است. بررسی پاسخ نامه ها بیانگر این موضوع است که در دوران کرونا فروش داخلی و صادرات محصولات با مشکل مواجه بوده است؛ بطوریکه ۸۰/۸٪ از افراد با کاهش حجم فروش داخلی و ۸۱/۵٪ از آنها با کاهش تعداد مشتری مواجه بودند. از لحاظ صادرات، ۶۰ درصد از پاسخ دهندگان کاهش حجم صادرات و ۵۹/۳٪ کاهش دسترسی به بازارهای صادراتی را بیان کرده اند. در مورد قوانین محدود کننده کشورهای مقصد صادرات، ۴۴/۴٪ از پاسخ دهندگان افزایش قوانین محدود کننده را عنوان کرده اند. ۷۶/۸٪ از افراد از بروز مشکل در حمل و نقل تامین مواد اولیه ۷۷/۸٪ از

بروز مشکل در عرضه محصولات فرآوری شده به بازار سخن گفته اند. همچنین ۷۵٪ پاسخ دهندگان کاهش تعداد کارکنان فصلی را تجربه کرده اند. در پاسخ به استفاده از حمایت های دولتی شامل وام بلاعوض، وام کم بهره، وام با نرخ مصوب، استمهال بدهی، مشاوره فنی ۹۶/۴٪ پاسخ دهندگان اعلام کرده اند از هیچیک از حمایت های دولتی بهره مند نشدند.

کلمات کلیدی: کرونا، کووید ۱۹، فرآوری، آبریان، شیلات